

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 11. aprīlī¹

Lieta C-543/17

**Eiropas Komisija
pret**

Beļģijas Karalisti

Valsts pienākumu neizpilde – LESD 258. pants – Direktīva 2014/61/ES – Ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksas – LESD 260. panta 3. punkts – Pienākums paziņot direktīvas transponēšanas pasākumus – Finansiālas sankcijas – Lūgums piespriest kavējuma naudas samaksu par kavējuma dienām

I. Ievads

1. Šajā lietā Eiropas Komisija lūdz Tiesu “atzīt, ka nepieņemot līdz 2016. gada 1. janvārim visus normatīvos un administratīvos aktus, lai izpildītu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/61/ES (2014. gada 15. maijs) par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai², vai katrā ziņā tos nepaziņojot Komisijai, Beļģijas Karaliste nav izpildījusi šīs direktīvas 13. pantā paredzētos pienākumus”³.

2. Turklāt Komisija lūdz Tiesu “saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu noteikt Beļģijas Karalistei pienākumu samaksāt kavējuma naudu 54 639,36 EUR dienā kopš sprieduma pasludināšanas dienas šajā lietā saistībā ar pienākuma paziņot Direktīvas [2014/61] transponēšanas pasākumus neizpildi”⁴.

3. Tādējādi šajā prasībā par pienākumu izpildes pārkāpuma atzīšanu ir divas daļas, kas attiecas, pirmkārt, uz jautājumu par klasisku pienākuma neizpildi, kura ietver direktīvas (daļēju) netransponēšanu, un, otrkārt, uz jautājumu par finansiālu sankciju⁵ saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu. Pirmā tiesvedības daļa nerada problēmas no juridiskā viedokļa, turklāt neviens no lietas dalībniekiem to neapstrīd⁶. Turpretī juridisko problēmjaudājumu, kas izvirzīts otrās daļas ietvaros, apspriest Komisija no vienas puses, un Beļģijas Karaliste no otras puses, kā arī dalībvalstis, kas iestājušās lietā⁷.

1 Orģinālvaloda – franču.

2 OV 2014, L 155, 1. lpp.

3 Skat. 2017. gada 15. septembra Komisijas prasības pieteikuma 85. punktu.

4 Skat. Komisijas prasības pieteikuma 85. punktu.

5 Jēdziens “finansiāla sankcija” ir vispārējs termins, ar ko apzīmē terminus “naudas sods” un “kavējuma nauda”.

6 Neviens no pārējām dalībvalstīm, kas iestājušās lietā, neapstrīd Komisijas prasības pieteikumu šajā sakarā.

7 Tāpat kā doktrīnā, kā norādišu turpmāk.

4. LESD 260. panta 3. punkts tika ieviests ar Lisabonas līgumu. Tajā ir paredzēts mehānisms, kas ļauj Tiesai piespriest dalībvalstij finansiālu sankciju, tiklīdz ir pasludināts pirmais notiesājošais spriedums par to, ka nav paziņoti saskaņā ar likumdošanas procedūru pieņemtās direktīvas transponēšanas pasākumi.

5. Līdz šim Tiesa nekad nav lēmusi par LESD 260. panta 3. punkta interpretāciju. Protams, Tiesā ir bijušas iesniegtas daudzas lietas, kurās Komisija ir pieprasījusi piemērot LESD 260. panta 3. punktu. Tomēr līdz šim tās visas tika atrisinātas, pirms tika pasludināts spriedums starp attiecīgo dalībvalsti un Komisiju, kas pēdējai no minētajām ir licis, dažreiz pašā pēdējā brīdī, atsaukt savu prasību ikvienā no šīm lietām⁸.

6. Tāpēc šī lieta varētu ļaut Tiesai interpretēt šo tiesību normu⁹.

7. LESD 260. panta 3. punkta interpretācija rada būtiskus jautājumus par Savienības tiesību sistēmu. Mans galvenais mērķis šajā lietā, lai neteiktu – lielākās rūpes, ir norādīt Tiesai, ka jebkurai šīs tiesību normas interpretācijai ir jābūt plašākai par acīmredzamo patiesību, saskaņā ar kuru direktīvu ātrai, pilnīgai un pareizai transponēšanai ir būtiska nozīme Savienības tiesību vienotā piemērošanā.

II. Atbilstošās tiesību normas

8. Saskaņā ar Direktīvas 2014/61 13. pantu “Transponēšana”¹⁰:

“Dalībvalstis līdz 2016. gada 1. janvārim pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis par to informē Komisiju.

Tās piemēro minētos aktus no 2016. gada 1. jūlija.

Kad dalībvalstis pieņem minētos aktus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.”

III. Tiesvedības priekšvēsture

A. Pirmstiesas procedūra

9. Saskaņā ar Direktīvas 2014/61 13. pantu dalībvalstīm līdz 2016. gada 1. janvārim bija jāpieņem un jāpublicē normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, un par to jāinformē Komisija.

10. Tā kā līdz minētajam datumam Komisijai nebija paziņots par valsts pasākumiem, ar kuriem transponē minēto direktīvu, tā 2016. gada 23. martā nosūtīja Beļģijas Karalistei brīdinājuma vēstuli.

8 Tomēr divi ģenerālvokāti jau ir pauduši viedokli par LESD 260. panta 3. punkta interpretāciju. Skat. ģenerālvokāta M. Vatelē [*M. Wathelet*] secinājumus lietā Komisija/Polija (C-320/13, EU:C:2014:2441) un ģenerālvokāta J. Tančeva [*E. Tanchev*] secinājumus lietā Komisija/Spānija (LESD 260. panta 3. punkts – Kredītīgumi saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu) (C-569/17, EU:C:2019:271, 71. punkts). Pirmajā lietā Komisija ir atsaukususi savu prasību, bet otrā lieta joprojām tiek izskatīta Tiesā.

9 Šajā saistībā es konstatēju, ka, lai arī ģenerālvokāts M. Vatelē pamatoti konstatēja dalībvalstu intereses trūkumu par LESD 260. panta 3. punkta interpretāciju (skat. viņa secinājumus lietā Komisija/Polija, C-320/13, EU:C:2014:2441, 3. zemsvītras piezīme), šajā lietā to nevar konstatēt, jo Beļģijas Karalistes atbalstam lietā ir iestājušās desmit dalībvalstis.

10 Ņemot vērā to, ka pusēm nav domstarpību attiecībā uz Direktīvas 2014/61 satura transponēšanu, nav vajadzības citēt tās materiālās tiesību normas.

11. Tā kā no Beļģijas Karalistes atbildes izrietēja, ka 2016. gada 11. jūlijā transponēšanas pasākumi tiek gatavoti, Komisija 2016. gada 30. septembrī nosūtīja šai dalībvalstij argumentētu atzinumu, aicinot to veikt nepieciešamos atbilstošos pasākumus, lai to izpildītu divu mēnešu laikā, skaitot no atzinuma saņemšanas.

12. Tā kā Beļģijas Karalistei tika piešķirts atbildes termiņa pagarinājums, tā uz argumentēto atzinumu atbildēja ar 2017. gada 21. februāra un 28. marta vēstulēm, informējot Komisiju, ka Direktīvas 2014/61 transponēšana notiekot. Šīm vēstulēm bija pievienoti transponēšanas pasākumu projekti, kā arī 2008. gada 3. jūlija rīkojuma par ceļu darbiem Briseles galvaspilsētas reģionā (Beļģija) konsolidētā versija.

13. Ņemot vērā, ka Komisija saskārās ar to, ka nav pilnībā transponēta Direktīva 2014/61 un nav paziņoti valsts pasākumi, ar kuriem pilnībā transponē minēto direktīvu, un ka tādējādi Beļģijas Karaliste nebija izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar minētās direktīvas 13. pantu, Komisija nolēma 2017. gada 13. jūlijā celt šo prasību.

B. Tiesvedība Tiesā

14. Savā 2017. gada 15. septembra prasības pieteikumā Komisija pārmeta Beļģijas Karalistei, pirmkārt, to, ka tā nav pieņēmusi visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Direktīvas 2014/61 prasības, un, otrkārt, to, ka katrā ziņā tā nav tos viņai paziņojusi.

15. Savā iebildumu rakstā Beļģijas Karaliste izklāstīja Direktīvas 2014/61 tiesību normu transponēšanas gaitu, norādot, ka lielākā daļa tiesību normu ir transponēta Beļģijas tiesību aktos atbilstoši pilnvaru sadalījumam starp federālo valsti, reģioniem un kopienām, un ka ir īstenoti vajadzīgie pasākumi vai tiek īstenoti tie, kas attiecas uz vēl netransponētajām normām.

16. Savā atbildē Komisija precizēja, ka, neraugoties uz ievērojamo Beļģijas Karalistes progresu Direktīvas 2014/61 transponēšanā kopš prasības pieteikuma iesniegšanas, joprojām ir jāpieņem papildu pasākumi, lai to transponētu pilnībā. Turklāt šo nepieciešamību atzina arī pašas Beļģijas iestādes. Tā rezultātā, tomēr samazinot kavējuma naudas par kavējuma dienu apmēru, kuras samaksas piespriešanu Beļģijas Karalistei tā vēlas panākt, Komisija uzturēja savus prasījumus.

17. 2018. gada 5. februārī Vācijas Federatīvajai Republikai, Igaunijas Republikai, Īrijai, Spānijas Karalistei, Francijas Republikai, Itālijas Republikai, Lietuvas Republikai, Ungārijai un Austrijas Republikai tikai atļauts iestāties lietā Beļģijas Karalistes prasījumu atbalstam. 2018. gada 21. novembrī Rumānijai tika atļauts iestāties lietā Beļģijas Karalistes prasījumu atbalstam.

18. Tiesas sēdē 2019. gada 22. janvārī Beļģijas valdība un Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus tāpat kā Vācijas, Igaunijas, Spānijas, Francijas, Itālijas, Ungārijas, Austrijas un Rumānijas valdības.

IV. Vērtējums

19. Vispirms izskatīšu jautājumu par Beļģijas Karalistei pārmestajiem pārkāpumiem saskaņā ar LESD 258. pantu (A), pēc tam pievērsoties komplicētākajam jautājumam par finansiālām sankcijām saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu (B).

A. Par pārkāpumiem saskaņā ar LESD 258. pantu

20. Komisija pārmet Beļģijas Karalistei, ka tā nav transponējusi Direktīvas 2014/61 normas valsts tiesību aktos līdz 2016. gada 1. janvārim, kas ir šīs direktīvas 13. panta 1. punktā paredzētais datums, lai pieņemtu un publicētu normatīvos un administratīvos aktus, kuri vajadzīgi, lai izpildītu minētās direktīvas prasības, un ka tā nav paziņojusi par transponēšanas tiesību aktiem.

21. Beļģijas Karaliste neapstrīd šo pārmetumu.

22. Līdz ar to ir runa par “neapstrīdētu pārkāpumu” – Beļģijas Karaliste nav transponējusi Direktīvu 2014/61 noteiktajā termiņā un nav paziņojusi Komisijai, kā noteikts minētās direktīvas 13. panta 1. punktā, par transponēšanas pasākumiem.

23. Lai konstatētu direktīvā noteiktu pienākumu pārkāpumu, saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, pārkāpuma pastāvēšana ir jānovērtē, ņemot vērā dalībvalsts situāciju, kāda tā bija brīdī argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās¹¹.

24. Tādēļ iesaku Tiesai nolemt – tā kā Beļģijas Karaliste noteiktajā termiņā nepieņēma visus normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 2014/61 prasības, vai katrā ziņā nepaziņoja šos aktus Komisijai, tā nav izpildījusi šīs direktīvas 13. pantā noteiktos pienākumus.

B. Par finansiālu sankciju saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu

25. Galvenais jautājums šajā lietā neapšaubāmi attiecas uz LESD 260. panta 3. punkta interpretāciju, t.i., uz to, kā šī tiesību norma ir jāpiemēro šajā lietā.

1. Par direktīvu

26. Saskaņā ar LESD 288. panta trešo daļu “direktīvas tām dalībvalstīm, kurām tās adresētas, uzliek saistības attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet ļauj šo valstu iestādēm noteikt to īstenošanas formas un metodes”. Šis Savienības tiesību sistēmas īpašais instruments ir instruments, ar ko saskaņo valstu tiesību normas.

27. Direktīva ir lielisks simbolisks piemērs tam, kā valstu tiesību sistēmas ir savstarpēji saistītas ar Savienības tiesību sistēmu. Tāpēc pareiza transponēšana ir īpaši svarīga gan direktīvas lietderīgai iedarbībai, gan tās vienotai piemērošanai visā Savienībā.

28. Direktīvu divpakāpju likumdošanas procedūra nozīmē ievērojamus kontroles centienus. Tā kā direktīvu transponēšanas pienākums gulstas uz dalībvalstu pleciem, no tām izriet ne tikai atšķirības, bet arī kļūdas¹². Līdz šim gūtā pieredze rāda, ka otrais posms nav viegls un ka bieži dalībvalstu īstenotā transponēšana notiek labāk, pateicoties Komisijas sistemātiskai kontrolei. Līdz ar to Komisija nepārtraukti uzrauga transponēšanas praksi un veic par to statistisku novērtējumu.

¹¹ Skat., piemēram, spriedumus, 2019. gada 21. marts, Komisija/Itālija (C-498/17, EU:C:2019:243, 29. un 30. punkts); 2018. gada 18. oktobris, Komisija/Rumānija (C-301/17, nav publicēts, EU:C:2018:846, 42. un 43. punkts), un 2016. gada 23. novembris, Komisija/Francija (C-314/15, nav publicēts, EU:C:2016:887, 28. un 29. punkts). Šī konstatācija atspoguļojas doktrīnā; skat. konkrēti, Schermers, H.G., Waelbroeck, D., *Judicial Protection in the European Union*, 6. izd., Kluwer Law International, Hāga, Londona, Ņujorka, 2001, § 1256; Pechstein, M., no: M. Pechstein, C. Nowak, U. Häde (red.), *Frankfurter Kommentar zu EUV, GRC und AEUV, Band IV*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2017, “Artikel 258 AEUV”, 42. punkts, kā arī Streinz, R., no: R. Streinz (red.), *EUV/AEUV (Kommentar)*, 3. izd., C.H. Beck, Mīnhene, 2018, “Artikel 258 AEUV”, 34. punkts. Tomēr ir jāpiebilst, ka spriedumu mehānismos Tiesai ir tendence lakoniski atsaukties uz jēdzienu “noteiktajā termiņā”, neprecizējot, vai runa ir par termiņu, ko noteicis Savienības likumdevējs direktīvā, vai par termiņu, ko noteikusi Komisija argumentētajā atzinumā.

¹² Skat. Haltern, U., *Europarecht, Dogmatik im Kontext, Band I*, 3. izd., Mohr Siebeck, Tübingene, 2017, 872. punkts.

29. Attiecībā uz direktīvu transponēšanu valsts tiesību aktos parasti var nošķirt trīs galvenos pārkāpumu veidus. Pirmais attiecas uz transponēšanas pasākumu nepaziņošanu (dalībvalsts noteiktajā termiņā nav paziņojusi Komisijai direktīvas transponēšanas pasākumus), otrais – uz neatbilstību (dalībvalsts veiktie transponēšanas pasākumi neatbilst Savienības direktīvu prasībām) un, visbeidzot, trešais – nepareiza piemērošana vai kļūdaina piemērošana (valsts iestādes nepiemēro direktīvu pareizi vai nepiemēro vispār, lai arī tā ir oficiāli transponēta).

30. Jāuzsver, ka šo klasifikāciju izmanto pati Komisija¹³.

31. Lai pareizi izpildītu savu pienākumu kā Līgumu izpildes uzraudzītāja un lai pārbaudītu, vai dalībvalsts ir pareizi transponējusi direktīvas normas valsts tiesību aktos, Komisijai ir jābūt informētai par dalībvalstu veiktajiem transponēšanas pasākumiem¹⁴.

32. Dalībvalstis bieži neievēro direktīvu transponēšanas prasības, un nepareiza direktīvu transponēšana ir viens no biežākajiem un nopietnākajiem gadījumiem, kad Savienības tiesību akti dalībvalstīs tiek piemēroti nepareizi¹⁵.

33. Tagad direktīvās ir noteikts pienākums atsaukties uz direktīvu transponējošajā valsts tiesību aktā. Ņemot vērā šo neatkarīgo atsauces pienākumu, transponēšanas pasākumi kļūst nepieciešami pat tad, ja valsts tiesību akti pēc būtības jau atbilst direktīvas prasībām. Lai atvieglotu transponēšanas uzraudzību, direktīvās bieži ir noteikts pienākums dalībvalstīm, vēl pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, paziņot īstenotos transponēšanas pasākumus¹⁶. Turklāt, lai atvieglotu transponēšanas kontroli, Komisija regulāri pieprasa, lai dalībvalstis tai iesniedz atbilstības tabulu, kurā norādīts, kā ikviena konkrētās direktīvas tiesību norma ir transponēta valsts tiesību aktos¹⁷.

34. Ar Lisabonas līgumu LESD 260. panta 3. punktā paredzētā procedūra tika pievienota Komisijas rīcībā esošajiem instrumentiem šādas kontroles veikšanai.

2. Par LESD 260. panta 3. punkta mērķi

35. Lai izprastu LESD 260. panta 3. punkta loģiku, man šķiet lietderīgi spert soli atpakaļ un iekļaut šo tiesību normu tās vēsturiskajā un sistemātiskajā kontekstā.

36. Tāpēc es vēlētos kodolīgi aplūkot šīs tiesību normas pretrunīgo mērķi.

13 Skat. konkrēti Komisijas ziņojumu: Eiropas Savienības tiesību aktu piemērošanas pārraudzība. 2016. gada ziņojums, 2017. gada 6. jūlijs (COM(2017) 370 *final*), III punkts, 18. lpp.

14 Manuprāt, tas ir iemesls, kāpēc LESD 260. panta 3. punktā īpašs uzsvars ir likts uz transponēšanas pasākumu nepaziņošanu. Es atgriezīšos pie šī punkta vēlāk, analizējot LESD 260. panta 3. punktu.

15 Sk. arī Ruffert, M., no: Chr. Calliess, M. Ruffert, (red.), *EUV/AEUV*, 5. izd., C. H. Beck, Mínhene, 2016, "Artikel 288 AEUV", 46. punkts.

16 Jebkurā gadījumā dalībvalstu pienākums pēc pieprasījuma paziņot transponēšanas pasākumus allaž ir izrietējis no LES 4. panta 3. punkta.

17 Skat. jo īpaši pielikumu Komisijas Ieteikumam (2004. gada 12. jūlijs) par iekšējo tirgu regulējošu direktīvu transponēšanu valsts tiesību aktos (OV 2005, L 98, 47. lpp.), 3.3. punkts, un pielikumu Komisijas Ieteikumam (2009. gada 29. jūnijs) par pasākumiem vienotā tirgus darbības uzlabošanai (OV 2009, L 176, 17. lpp.), 3. punkta f) apakšpunkts. Šādu tabulu pievieno arī jebkurai valsts īstenošanas pasākuma projektam, kad to nosūta dalībvalsts parlamentam vai valdībai, lai veicinātu debates, un to pievieno šā pasākuma paziņojumam Komisijai.

37. Šajā sakarā ir izvirzīti divi viedokļi. No vienas puses – viedoklis, ka ar šo tiesību normu izveidotais mehānisms ir paredzēts, lai tieši sodītu par transponēšanas pasākumu nepaziņošanu. Tieši šo viedokli aizstāv tostarp Komisija¹⁸, tiesību doktrīna¹⁹, kā arī – netiešā veidā – ģenerālvokāti M. Vatelē²⁰ un J. Tančevs²¹. Saskaņā ar šo pieeju transponēšanas pasākumu nepaziņošana direktīvā noteiktajā termiņā var pati par sevi izraisīt finansiālu sankciju piespriešanu. Maksāšanas pienākums var stāties spēkā vai nu uzreiz, t.i., datumā, kad tiek pasludināts spriedums, vai arī vēlākā datumā, ko noteikusi Tiesa savā spriedumā.

38. No otras puses, ir galēji pretējs viedoklis, ka LESD 260. panta 3. punktā paredzētā mehānisma mērķis ir sodīt par to, ka netiek izpildīts Tiesas spriedums, kurā pasludināts, ka dalībvalsts nav izpildījusi savu pienākumu paziņot transponēšanas pasākumus²². Saskaņā ar šo pieeju finansiāla sankcija, ko Tiesa piespriedusi spriedumā, ar kuru konstatēts pārkāpums²³, stājas spēkā tikai vēlākā datumā, jo finansiāla sankcija pastāv tikai tāpēc, ka šis spriedums nav izpildīts. Ar šo pieeju tiek atbalstīta ideja, ka LESD 260. panta 3. punkta *ratio legis* ir tāds, ka sodu dalībvalstij var piespriest nekavējoties, t.i., dienā, kad pasludināts spriedums par pārkāpumu, ja pārkāpums ir acīmredzams, kas nozīmē, ka tas ir konstatējams bez grūtībām. Tikai tādā situācijā ir pamatoti paātrināt LESD 260. panta 2. punktā paredzēto procedūru un nevērsties Tiesā atkārtoti.

39. Man ir skaidrs, ka pirmā pieeja pirmajā brīdī var likties pievilcīgāka nekā otrā. Katrā ziņā tā ir intuitīva pieeja, kas piemīt jebkurai personai, kas pārzina dalībvalstu rezultātus direktīvu transponēšanas jomā (lai neteiktu – kurām tie laupa drosmi). Tomēr turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ es esmu pārliecināts, ka pareiza ir otrā pieeja.

a) Formulējums

40. LESD 260. panta 3. punkta formulējums sniedz pirmās norādes.

41. Es atgādinu, ka saskaņā ar šīs tiesību normas otro daļu, “ja Tiesa konstatē, ka noticis pārkāpums, tā attiecīgai valstij var uzlikt sodanaudu [naudas sodu] vai kavējuma naudu, nepārsniedzot Komisijas noteikto summu. Pienākums veikt maksājumu stājas spēkā tajā dienā, kas noteikta Tiesas spriedumā”. Šāds formulējums, manuprāt, loģiski nozīmē, ka pienākums veikt maksājumu noteikti iestājas vēlāk nekā sprieduma pasludināšanas dienā. No otras puses, nevar izslēgt tādu LESD 260. panta 3. punkta formulējuma interpretāciju, ka pienākums veikt maksājumu var sakrist ar sprieduma pasludināšanu. Pat ja es uzskatu, ka šī otrā interpretācija ir mazāk ticama nekā pirmā, ir skaidrs, ka LESD 260. panta 3. punkta formulējums nav nepārprotams, un nevar apgalvot, ka atbilde uz mūsu jautājumu neapšaubāmi izriet no šīs tiesību normas formulējuma.

18 Skat. Komisijas paziņojumu par LESD 260. panta 3. punkta īstenošanu (OV 2011, C 12, 1. lpp.), 6. un 7. punkts.

19 Skat. Wennerås, P., “Making effective use of Article 260 TFEU”, no: J. András, D. Kochenov, *The enforcement of EU law and values*, OUP, Oksforda, 2017, 79.–98. lpp., it īpaši 79. lpp.; Kilbey, L., “The Interpretation of Article 260 TFEU (ex 228 EC)”, *European Law Review*, 2010, 370.–386. lpp., it īpaši 383. un 384. lpp.; Pechstein, M., no: M. Pechstein, C. Nowak, U. Häde (red.), *Frankfurter Kommentar zu EUV, GRC und AEUV, Band IV*, Mohr Siebeck, Tübingene, 2017, “Artikel 260 AEUV”, 18. punkts, kā arī Wunderlich, N., no: H. von der Groeben, J. Schwarze, A. Hatje (red.), *Europäisches Unionsrecht (Kommentar)*, 7. izd., Nomos, Bädēnbādene, 2015, “Artikel 260 AEUV”, 31. punkts.

20 Skatīt ģenerālvokāta M. Vatelē secinājumus lietā Komisija/Polija, (C-320/13, EU:C:2014:2441, 114. un nākamie punkti).

21 Skatīt ģenerālvokāta J. Tančeva secinājumus lietā Komisija/Spānija, (LESD 260. panta 3. punkts – Kredītlīgumi saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu) (C-569/17, EU:C:2019:271, 67. un nākamie panti).

22 Skat. *in extenso* Wahl, N., Prete, L., “Between certainty, severity and proportionality: some reflections on the nature and functioning of Article 260(3) TFEU”, *European Law Reporter*, 2014, 170.–189. lpp., it īpaši 175.–177. lpp. Skat. arī Van Rijn, Th., “Les Sanctions Pécuniaires de l’Article 260 TFUE: 5 ans après le Traité de Lisbonne”, *Cahiers de droit européen*, 2016, 557.–589. lpp., it īpaši 588. lpp., kā arī Klamert, M., “Die Durchsetzung finanzieller Sanktionen gegenüber den Mitgliedstaaten”, *Europarecht*, 2018, 159.–174. lpp., it īpaši 162. lpp.

23 Pārkāpums, kas *inter alia* attiecas uz transponēšanas pasākumu nepaziņošanu.

b) Sistemātika

42. No sistemātikas viedokļa raugoties, tas, ka attiecīgā tiesību norma ir iekļauta pantā, kas attiecas uz Tiesas spriedumu izpildi un neizpildi, t.i., LESD 260. pantā, nevis pantā, kas attiecas uz parasto pārkāpuma konstatēšanas procedūru, t.i., LESD 258. pantā, nevar būt nejausība.

43. Prasības par pienākumu izpildes pārkāpumu procedūra ir klasisks “centralizēts” tiesību aizsardzības līdzeklis, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis īsteno Savienības tiesību aktus²⁴. Tāpēc ar LESD 258. pantu Komisijai ir ļauts vērsties Eiropas Savienības tiesā pēc nerezultatīvas pirmstiesas procedūras²⁵, taču LESD 259. pantā, ko piemēro ļoti reti, ir paredzēta analoga procedūra²⁶ jebkurai (citai) dalībvalstij²⁷.

44. LESD 260. pantā ir noteikta tādu spriedumu iedarbība un izpilde, kas pasludināti, pamatojoties uz LESD 258. un 259. pantu²⁸.

45. Šajā nolūkā LESD 260. panta 1. punktā ir noteikts, ka tad, ja Tiesa konstatē, ka dalībvalsts nav izpildījusi kādu tās pienākumu, šai valstij jāveic pasākumi, kas vajadzīgi Tiesas sprieduma izpildei.

46. Turklāt LESD 258. un 259. panta un LESD 260. panta 1. punkta noteikumi ir identiski tiem, kas ietverti 1957. gada Romas līgumā²⁹.

47. LESD 260. panta 2. punktā, kas ieviests ar Māstrihtas līgumu, ir aprakstīta procedūra, lai piesprieztu finansiālu sankciju, ja attiecīgā dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Tiesas spriedumu, ar kuru konstatēts pienākumu izpildes pārkāpums³⁰. Šī tā dēvētā “divkārsā pārkāpuma” procedūra ir otrais posms, jo tā iestājas tikai pēc tam, kad ir pasludināts pirmais spriedums par pienākumu izpildes pārkāpumu.

48. LESD 260. panta 3. punkts, kas ieviests ar Lisabonas līgumu, un par kuru līdz šim nav bijis neviens Tiesas spriedums³¹, paredz, ka gadījumā, ja Komisija saskaņā ar LESD 258. pantu ierosina lietu Tiesā par to, ka dalībvalsts nav izpildījusi pienākumu paziņot par direktīvas, kura pieņemta saskaņā ar likumdošanas procedūru, transponēšanas pasākumiem, tā var, ja uzskata par vajadzīgu, noteikt tās naudas soda vai kavējuma naudas apjomu, kas attiecīgajai dalībvalstij jāmaksā un ko tā uzskata par piemērotu šādos apstākļos. Ja Tiesa konstatē, ka noticis pārkāpums, tā attiecīgajai valstij var uzlikt naudas sodu vai kavējuma naudu, nepārsniedzot Komisijas noteikto summu. Pienākums veikt maksājumu stājas spēkā tajā dienā, kas noteikta Tiesas spriedumā.

49. Ieviest LESD 260. pantā tiesību normu, kas reglamentē nevis sprieduma izpildi, bet pienākumu, ko var īstenot, piemērojot LESD 258. pantu, būtu pretrunā jebkādai sistemātiskai loģikai. Tādējādi LESD 260. panta 3. punkts var attiekties tikai uz Tiesas pasludināta sprieduma neizpildi.

24 Turpretī “decentralizētā” īstenošana valstu tiesās kā Savienības tiesību vispārējo tiesību tiesā ikdienā notiek, mijiedarbojoties šādiem Tiesas judikatūras principiem: direktīvu tiesību normu tieša iedarbība, direktīvām atbilstīga interpretācija un prasības sakarā ar valsts atbildību.

25 No LESD 258. panta formulējuma izriet, ka šī pirmstiesas procedūra nozīmē, ka Komisija izdod vismaz divus dokumentus: brīdinājuma vēstuli (“vispirms dodot attiecīgajai valstij iespēju sniegt savus paskaidrojumus”) un argumentētu atzinumu.

26 Acimredzami, ka LESD 259. panta mērķis atšķiras no LESD 258. panta mērķa, jo cita dalībvalsts nav Līgumu izpildes uzraudzītāja kā Komisija.

27 Tomēr pirmstiesas procedūra nedaudz atšķiras no LESD 259. pantā noteiktās procedūras. Attiecībā uz atšķirībām starp šīm divām procedūrām skat. Wunderlich, N., no: H. von der Groeben, J. Schwarze, A. Hatje (red.), *Europäisches Unionsrecht (Kommentar)*, 7. izd., Nomos, Bādenbādene, 2015, “Artikel 259 AEUV”, 8.–12. punkts.

28 Skat. Ehrlicke, U., no: R. Streinz (red.), *EUV/AEUV*, 3. izd., C. H. Beck, Minhene, 2017, “Artikel 260 AEUV”, 1. punkts.

29 Izņemot to, ka šajos trīs pantos termins “šis Līgums” ir nomainīts uz terminu “Līgumi” un pirms termina “Tiesa” ir pievienots termins “Eiropas Savienības”.

30 Saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu, ja Komisija uzskata, ka attiecīgā dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Tiesas spriedumu, tā var vērsties Tiesā pēc tam, kad ir devusi minētajai valstij iespēju iesniegt savus apsvērumus. Tādā gadījumā tā norāda naudas sodu vai kavējuma naudu, kas jāmaksā attiecīgajai dalībvalstij un ko Komisija konkrētajos apstākļos uzskata par piemērotu. Ja Tiesa konstatē, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi tās spriedumu, tā var šai valstij uzlikt naudas sodu vai kavējuma naudu.

31 Skat. šo secinājumu 5. punktu.

c) *Sagatavošanas darbi*

50. LESD 260. panta 3. punkta izstrādes vēsture apstiprina manis piedāvāto pieeju³². Šo tiesību normu, kā tā formulēta LESD 260. panta 3. punktā, ir izstrādājusī Eiropas Konventa ietvaros izveidotā diskusiju grupa³³. Tās galīgajā ziņojumā ir priekšlikumi³⁴ “dot Komisijai iespēju iesniegt Tiesā *vienlaicīgi* (vienā procedūrā) gan prasību par pienākumu izpildes pārkāpumu saskaņā ar [LESD 258.] pantu, gan prasību piemērot sodu. Ja Tiesa pēc Komisijas lūguma piespriež sodu tajā pašā notiesājošajā spriedumā, šis sods būtu piemērojams pēc noteikta laika no sprieduma pasludināšanas brīža³⁵, ja atbildētāja valsts nepildītu spriedumu [...]. Šāds mehānisms ļautu ievērojami atvieglot un paātrināt procedūru, it īpaši gadījumos, kad sodu piespriež par valsts transponēšanas pasākuma “nepaziņošanu”³⁶³⁷. Šos priekšlikumus gandrīz vārds vārdā atkārtoja Eiropas Konventa Prezidijs³⁸ attiecībā uz jaunās tiesību normas projektu³⁹: “[...] (Jaunais) 3. punkts izriet no priekšlikuma, ko Komisija prezentēja diskusiju grupā. Mērķis ir dot Komisijai iespēju iesniegt Tiesā vienlaicīgi (vienā procedūrā) gan prasību saskaņā ar [LESD 258.] pantu, gan prasību piemērot sodu. Ja Tiesa pēc Komisijas lūguma piespriež sodu tajā pašā notiesājošajā spriedumā, šis sods ir piemērojams pēc noteikta laika no sprieduma pasludināšanas brīža, ja atbildētāja valsts nepilda spriedumu. [...] Šāds mehānisms ļautu ievērojami atvieglot un paātrināt procedūru gadījumos, kad sodu piespriež par valsts transponēšanas pasākuma “nepaziņošanu”. [...]”

51. Manuprāt, šie citāti skaidri norāda, ka LESD 260. panta 3. punkta autori vēlējās paredzēt procedūru, kas attiecas uz sprieduma neizpildi.

52. Šajā sakarā es piešķirtu lielāku nozīmi LESD autoru nodomam, kura skaidrība, manā skatījumā, ir acīmredzama, nevis interpretācijai, ko Komisija sniegusi savā paziņojumā par LESD 260. panta 3. punkta īstenošanu. Šajā gadījumā man ir grūti piešķirt prioritāti nesaistošam tiesību aktam (*soft law*), ko pieņēmusi viena no šīs lietas dalībniecēm, nevis sagatavošanas darbiem, kas, neaizmirsisim, tika sagatavoti nepieredzētā Konventā par Eiropas nākotni⁴⁰.

d) *Finansiālu sankciju raksturs*

53. Man ir būtiska piebilde par LESD 260. panta 3. punkta mērķi. Cik man zināms, finansiālas sankcijas pārkāpuma procedūras ietvaros nekad nav interpretētas kā tādas, kam piemīt sodīšanas raksturs un ar ko soda par Savienības materiālo tiesību neievērošanu.

32 Skat. arī ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus lietā Komisija/Spānija (LESD 260. panta 3. punkts – Kredītlīgumi saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu) (C-569/17, EU:C:2019:271, 59. punkts), kuros viņš, gan citu iemeslu dēļ, ir nonācis pie secinājuma, kas atšķiras no secinājuma, kuru es piedāvāju es šajā lietā.

33 Eiropas Konvents par Eiropas nākotni, kas izveidots ar Lākenes deklarāciju (pieņemta 2001. gada 15. decembrī).

34 Citēju tostarp 35. un 36. zemsvitras piezīmi. Vienīgās izmaiņas attiecas uz to numerāciju.

35 Daži uzskata, ka soda (kavējuma naudas) summa šajā gadījumā ir jāaprēķina tā, lai kavējuma nauda tiktu piemērota ar atpakaļejošu datumu, sākot no sprieduma pasludināšanas dienas.

36 Praksē šie “nepaziņošanas” gadījumi, proti, kad dalībvalsts nav veikusi transponēšanas pasākumus, tiek nošķirti no nepareizas transponēšanas gadījumiem, proti, kad dalībvalsts īsteno tieši transponēšanas pasākumi, Komisijas ieskatā, neatbilst direktīvai. Piedāvātais mehānisms neattiektos uz otro scenāriju.

37 Skat. diskusiju grupas par Tiesas darbību galīgo ziņojumu, ko publicējis Eiropas Konventa sekretariāts Briselē, 2003. gada 25. marts, CONV 636/03, 28. punkts, pieejams adresē: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs_all/committees/conv/20030403/03c_fr.pdf.

38 Skat.: Eiropas Konventa Prezidijs, “Panti par Tiesu un Vispārējo pirmās instances tiesu”, ko publicējis Eiropas Konventa sekretariāts Briselē, 2003. gada 12. maijs, CONV 734/03, 16. lpp., pieejams adresē: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs_all/committees/conv/20030520/734000fr.pdf.

39 Formulējums šai jaunajai tiesību normai, kas ietverta 228. panta 3. punktā, kas kļuva par Konventa Eiropas Konstitūcijas līguma projekta III iedaļas 367. pantu, pēc tam par starpvaldību konferences Eiropas Konstitucionālā līguma III iedaļas 362. pantu un Lisabonā par LESD 260. pantu, bija šāds: “Ja Komisija saskaņā ar 226. pantu iesniedz prasību Tiesā, pamatojoties uz to, ka attiecīgā valsts nav izpildījusi savas saistības paziņot par pasākumiem, ar kuriem transponē ietvarlikumu, tā, ja uzskata par vajadzīgu, var pieprasīt, lai tajā pašā procedūrā Tiesa piemēro sodanaudu [naudas sodu] vai kavējuma naudu gadījumā, ja Tiesa konstatē, ka pārkāpums ir noticis. Ja Tiesa izpilda Komisijas lūgumu, attiecīgais maksājums stājas spēkā termiņā, ko Tiesa noteikusi savā spriedumā.”

40 Vēl cits viedoklis šajā sakarā ir Gáspár-Szilágyi, S., “What constitutes “Failure to Notify” National Measures?”, *European Public Law*, 2013, 281.–294. lpp., it īpaši 285. lpp., kur viņš pauž uzskatu, ka sagatavošanas darbi tikai palielina neskaidrību, kas aptver LESD 260. panta 3. punktu, un ir pretrunā Komisijas praksei.

54. Šajā sakarā procedūras pārkāpums saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu “vairs nav tikai sākotnējais Līguma pārkāpums, ko Tiesa ir konstatējusi saskaņā ar LESD [258. panta] procedūru (turpmāk – “sākotnējais pārkāpums”), bet tiek uzskatīts par kompleksu pārkāpumu, kas ietver sākotnējo pārkāpumu par specifiskā pienākuma, kas izriet no [LESD 260.] panta [1. punkta], – izpildīt Tiesas spriedumu – pārkāpumu”⁴¹.

55. Raugoties no plašāka skatupunkta, šī divkāršā pārkāpuma loģikas fonā ir fakts, ka Savienība ir tiesību Savienība⁴², kur nepieciešamība ņemt vērā un izpildīt spriedumus ir īpaši svarīga.

56. Ja pieņemtu, ka direktīvas tiesību normu netransponēšana un transponēšanas pasākumu nepaziņošana pašas par sevi ir vienīgie finansiālu sankciju pastāvēšanas iemesli, tas būtu pretrunā šai divkāršā pārkāpuma loģikai. Tādā gadījumā šāda situācija nebūtu konsekventa, jo transponēšanas pasākumu paziņošanas pienākuma pārkāpums bieži vien ir mazsvarīgāks nekā citi Savienības tiesību pārkāpumi.

e) Rezultāti

57. LESD 260. panta 3. punktā ir paredzēta iespēja piemērot finansiālas sankcijas tādas procedūras ietvaros, kas ir paātrināta situācijās, kad ir skaidrs, ka dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus. Šīs tiesību normas galvenais mērķis ir izvairīties no nevajadzīgas tiesvedības Tiesā pirms iespējas noteikt sodu. Šīs procedūras mērķis ir izvairīties no otrās procedūru virknes vienkāršos transponēšanas pasākumu nepaziņošanas gadījumos procedūras ekonomijas un resursu optimālas sadales iemeslu dēļ. Šis mērķis ir precīzi sasniegts saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu, ļaujot Tiesai noteikt sodus jau procedūras pirmajā posmā un noteikt, ka šie sodi automātiski stāsies spēkā vēlāk, ja spriedums, kas pasludināts, pamatojoties uz LESD 258. pantu, netiks izpildīts⁴³.

3. Par LESD 260. panta 3. punktā minētajiem nosacījumiem

a) Pienākums paziņot transponēšanas pasākumus

58. Tā kā LESD 260. panta 3. punkta mērķis ir konstatēts, tagad es pievērsīšos šajā pantā minēto nosacījumu vērtējumam.

59. Tāpēc ir jāinterpretē termins “pienākums paziņot transponēšanas pasākumus”. Ko tieši nozīmē šis vārdu salikums, kas no pirmā skatiena izskatās nepārprotams?

60. Var izšķirt trīs viedokļus.

61. Saskaņā ar pirmo viedokli, kas ir tostarp Beļģijas valdības viedoklis, kuru šajā saistībā atbalsta valdības, kas iestājušās lietā Beļģijas Karalistes atbalstam, šie termini ir paredzēti vienīgi, lai aptvertu situāciju, kad dalībvalsts ir palikusi pilnībā neaktīva attiecībā uz direktīvas transponēšanu valsts tiesību aktos un tādēļ noteiktajā termiņā nav veikusi pasākumus, lai transponētu direktīvu, un nav tos paziņojusi Komisijai.

41 Skat. ģenerālvokāta N. Fennelija [N. Fennelly] secinājumus lietā Komisija/Griekija (C-197/98, EU:C:1999:597, 19. punkts). Skat. arī ģenerālvokāta N. Vāla [N. Wahl] secinājumus lietā Komisija/Vācija (C-95/12, EU:C:2013:333, 50. zemsvirtras piezīme).

42 Skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sinical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 31. punkts).

43 Šajā saistībā es piekriņu nostājai, ko pauž Prete, L., *Infringement Proceedings in EU Law*, Wolters Kluwer, Alfena, 2017, 266.–270. lpp., it īpaši 270. lpp.

62. Savukārt Komisija aizstāv otru viedokli, saskaņā ar kuru LESD 260. panta 3. punkts ir piemērojams gan gadījumā, kad transponēšanas pasākumi nav veikti nemaz un tie nav paziņoti, gan gadījumā, kad transponēšanas pasākumi un šo pasākumu paziņošana ir īstenota *daļēji*.

63. Trešo viedokli sniedz ģenerālvokāti M. Vatelē⁴⁴ un J. Tančevs⁴⁵, kuri uzskata, ka LESD 260. panta 3. punkts tiek piemērots trīs situācijās, proti, pasākumu paziņošana nav notikusi, tiek paziņoti pasākumi, ar kuriem transponēšana ir nepilnīga, un tiek paziņoti pasākumi, ar kuriem direktīva ir transponēta nepareizi.

64. Doktrīna šajā ziņā arī nav viennozīmīga⁴⁶.

65. Jāsaka, ka neviens no šiem viedokļiem mani nepārlicina.

66. Pirmkārt, man ir nopietnas šaubas par otro un trešo apgalvojumu. Tajos ir ietverta LESD 260. panta 3. punkta plaša interpretācija un, manuprāt, netiek pietiekami ņemts vērā šīs tiesību normas formulējums, tās sistematika līgumā, tās izstrādes vēsture un mērķis.

67. Manuprāt, šīs pieejas nav izpildāmas, jo tās rada nepieciešamību detalizēti izvērtēt jautājumu, vai attiecīgā dalībvalsts ir transponējusi direktīvu vai ne, bet tas ir pretrunā procedūras efektivitātei un ātrumam.

68. Manā uztverē LESD 260. panta 3. punkts neietver materiāltiesisku nosacījumu par to, ka direktīva nav *transponēta*, bet ietver procesuālu⁴⁷ nosacījumu par to, ka transponēšanas pasākumi nav *paziņoti*.

69. Fakts, kas izraisa kavējuma naudas vai naudas soda samaksas piespriešanu, ir attiecīgās dalībvalsts paziņošanas pienākuma pārkāpums. Pienākums, uz kuru attiecas LESD 260. panta 3. punkts, ir nevis pienākums pieņemt transponēšanas pasākumus, bet gan pienākums tos paziņot⁴⁸. Netiek noliegts, ka paziņošanas pienākums un transponēšanas pienākums ir saistīti, jo paziņošanas pienākums liek izpildīt transponēšanas pienākumu⁴⁹. Bet tas neko nemaina attiecībā uz LESD 260. panta 3. punkta skaidro formulējumu, kas attiecas nevis uz pašiem transponēšanas pasākumiem, bet uz to paziņošanu.

70. Tādēļ LESD 260. panta 3. punkta pirmās daļas formulējums jāsaprot tādā nozīmē, ka ar šo tiesību normu tiek skaidri noteikts tvērums Komisijas pilnvarām pieprasīt, lai tiktu piespriests samaksāt finansiālu sankciju.

44 Ģenerālvokāta M. Vatelē secinājumi lietā Komisija/Polija (C-320/13, EU:C:2014:2441, 145. punkts).

45 Ģenerālvokāta J. Tančeva secinājumi lietā Komisija/Spānija, (LESD 260. panta 3. punkts – Kredītlīgumi saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu) (C-569/17, EU:C:2019:271, 71. punkts).

46 Skat. konkrēti Everling, U., "Rechtsschutz in der Europäischen Union nach dem Vertrag von Lissabon", *Europarecht*, 2009, 1. papildinājums, 71.–86. lpp.; Wahl, N., Prete, L., minēts iepriekš; Blanc, D., "Les procédures du recours en manquement, le traité, le juge et le gardien: entre unité et diversité en vue d'un renforcement de l'Union de droit", no: St. Mahieu (red.), *Contentieux de l'Union européenne: questions choisies*, Larcier, 2014, 429.–461. lpp.; Wennerås, P., "Making Effective Use of Article 260 TFEU", no: J. Andrés, D. Kochenov, *The Enforcement of EU Law and Values*, OUP, Oksforda, 2017, 79.–98. lpp.; Radivojević, Z., Raičević, N., "Financial sanctions against Member States for infringement of EU law", *Procedural aspects of EU law*, Osijeka, 2017, 171.–191. lpp.

47 Vai formālu.

48 Šajā nozīmē skat. Simon, D., "Sanctions pécuniaires", *Revue Europe*, 2011. gada marts, 15. lpp.

49 Šo saistību uzsver konkrēti ģenerālvokāts J. Tančevs secinājumos lietā Komisija/Spānija (LESD 260. panta 3. punkts – Kredītlīgumi saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu) (C-569/17, EU:C:2019:271, 48. punkts).

71. Situācijas, kurās dalībvalsts, pamatojoties uz to, ka tā nav veikusi nekādus transponēšanas pasākumus, nepaziņo Komisijai transponēšanas pasākumus noteiktajā termiņā, ir pielīdzināmas LESD 260. panta 2. punktā minētajām situācijām. Abos gadījumos⁵⁰ tiesiskā situācija principā ir skaidra. Nepastāv juridiska nenoteiktība, un līdz ar to nav nepieciešams saņemt (pirmo) Tiesas skaidrojošo spriedumu. Turpretī jautājums par daļēju, nepilnīgu vai nepareizu transponēšanu nav viegls – gluži pretēji⁵¹.

72. Šajā kontekstā es piekritu viedoklim, ka “nav jānošķir (ne)pilnīga transponēšana no (ne)pareizas transponēšanas”⁵².

73. Mēģinājums novilkt robežu starp nepilnīgu transponēšanu un nepareizu transponēšanu ne tikai sarežģī lietas, bet ir arī maldinošs⁵³. Jo nepilnīga transponēšana pēc definīcijas ir arī nepareiza transponēšana⁵⁴. Turklāt nepareiza transponēšana bieži vien izpaužas tā, ka nepastāv valsts pasākumi, ar kuriem īsteno vai atspoguļo atsevišķas direktīvas daļas. Vairumā gadījumu, kad direktīva ir transponēta nepareizi, direktīvas tiesību normu svarīgākas vai mazsvarīgākas daļas ir identificējamas kā iztrūkstošas attiecīgajos valstu tiesību aktos.

74. Galvenais arguments, ko izvirza piekritēji idejai, kas uzskata, ka LESD 260. panta 3. punkts ietver ne tikai pilnīgu nepaziņošanu, bet arī daļēju nepaziņošanu vai pat direktīvas nepareizu transponēšanu, ir arguments par lietderīgu iedarbību – tikai visplašākā iespējamā LESD 260. panta 3. punkta interpretācija var garantēt, ka šī tiesību norma ir faktiski iedarbīgs līdzeklis, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis transponē direktīvas noteiktajos termiņos.

75. Šāds arguments var būt pārliecinošs – pieņemot, ka tas tāds var būt, – tikai tad, ja tas ir balstīts uz premisu, ka LESD 260. panta 3. punkts ir paredzēts, lai sodītu nevis par Tiesas sprieduma neizpildi, bet par transponēšanas pasākumu nepaziņošanu. Tāpēc apsvērumi par lietderīgu iedarbību, manuprāt, nepārliecina.

76. Turklāt Komisija uzskata, ka, “ja dalībvalsts būs iesniegusi visus nepieciešamos paskaidrojumus, kāpēc tā *uzskata*, ka ir pilnībā transponējusi direktīvu, Komisija uzskatīs, ka šī dalībvalsts ir izpildījusi savu pienākumu paziņot par transponēšanas pasākumiem, un tādējādi [LESD] 260. panta 3. punkts nebūs piemērojams”⁵⁵.

77. Lai arī es absolūti nevēlos apšaubīt Komisijas rīcības brīvību saistībā ar pienākumu izpildes pārkāpuma konstatēšanas procedūru, ir tomēr jāatzīmē, ka Komisija, šķiet, vadās no dalībvalstu subjektīviem apsvērumiem. Tomēr LESD 258. pantā noteiktā procedūra⁵⁶ un LESD 260. pantā noteiktā procedūra⁵⁷ ir balstītas uz *objektīvu* konstatāciju, ka dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus.

50 Proti, LESD 260. panta 2. un 3. punkts.

51 Šajā nozīmē skat. arī Thiele, A., “Das Rechtsschutzsychsystem nach dem Vertrag von Lisbaron – (K) ein Schritt nach vorn?”, *Europarecht*, 2010, 30.–51. lpp., it īpaši 35. lpp.

52 Skat. ģenerālvokāta M. Vatelē secinājumus lietā Komisija/Polija (C-320/13, EU:C:2014:2441, 125.–139. punkts). Skat. arī ģenerālvokāta J. Tančeva secinājumus lietā Komisija/Spānija (LESD 260. panta 3. punkts – Kreditlīgumi saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu) (C-569/17, EU:C:2019:271, 70. punkts).

53 Arī doktrīnā ir uzsvērtas grūtības novilkt robežu starp nepareizu transponēšanu un nepilnīgu transponēšanu: skat. Wennerås, P., “Sanctions against Member States under Article 260 TFEU: alive, but not kicking?”, *Common Market Law Review*, 49. sēj., 2012, 145.–176. lpp., it īpaši 167. lpp.

54 Skat. arī Prete, L., minēts iepriekš, 273. lpp.

55 Skat. Komisijas paziņojumu par LESD 260. panta 3. punkta īstenošanu (OV 2011, C 12, 1. lpp.), 19. punkts. Mans izcēlums.

56 Skat. spriedumu, 2001. gada 1. februāris, Komisija/Francija, (C-333/99, EU:C:2001:73, 33. punkts).

57 Skat. spriedumu, 2005. gada 12. jūlijs, Komisija/Francija (C-304/02, EU:C:2005:444, 44. punkts).

78. Līdz ar to man nav skaidrs, kā šis Komisijas apgalvojums, ar kuru tiek ieviests subjektīvs kritērijs par LESD 260. pantā noteiktās procedūras pamācošo raksturu, var būt pieņemams⁵⁸. Turklāt, atbalstīt Komisijas domu gājienu nozīmē, ka ir detalizēti jāanalizē jautājums pēc būtības, vai direktīva ir vai nav transponēta.

79. Atliek vēl aplūkot viedokli, ka LESD 260. panta 3. punkts attiecas tikai uz situācijām, kad dalībvalsts paliek absolūti neaktīva.

80. Šāda tēze, ja tā neaptver situācijas, kad dalībvalsts paziņo Komisijai “transponēšanas pasākumus”, kas ir pasākumi bez jebkādas saistības ar transponējamo direktīvu⁵⁹, mani nepārlicina. Šāda “simulēta paziņošana” ir nepaziņošana. Ja pirmajā brīdī un bez padziļinātas pārbaudes šķiet, ka pasākumiem nav nekādas saistības ar direktīvu, ir nepamatoti runāt par *transponēšanas* pasākumiem saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu⁶⁰. Ja no pirmā acu skatiena šķiet, ka paziņotie pasākumi nekādā veidā nav transponēšana, tad runa ir par paziņošanas trūkumu.

81. Līdz ar to situāciju, kad “ir acīmredzams”, ka informācijai par transponēšanas pasākumiem, kas paziņota Komisijai, nav nekādas saistības ar direktīvas tiesību normām, var kvalificēt kā “paziņošanas trūkumu” LESD 260. panta 3. punkta nozīmē⁶¹.

b) Piemērošana konkrētajā lietā

82. Tagad rodas jautājums, vai LESD 260. panta 3. punktā minētie nosacījumi šajā lietā ir izpildīti, t.i., vai šī tiesību norma ir piemērojama *ratione materiae* šajā lietā.

83. Es uzskatu, ka nav.

84. Komisija lūdz Tiesu “saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu noteikt Beļģijas Karalistei pienākumu samaksāt kavējuma naudu 54 639,36 EUR dienā kopš sprieduma pasludināšanas dienas šajā lietā saistībā ar pienākuma paziņot Direktīvas [2014/61] transponēšanas pasākumus neizpildi”⁶².

85. Tiesvedības gaitā Tiesā šī summa tika pakāpeniski samazināta, jo Beļģijas Karaliste pakāpeniski transponēja direktīvu.

86. Atsauces datums finansiālas sankcijas piemērošanas noteikšanai ir datums, kad Tiesa izvērtē faktus. Tā ir Tiesas pastāvīgā judikatūra LESD 260. panta 2. punkta ietvaros⁶³, kas, manuprāt, ir pilnībā piemērojama attiecībā uz LESD 260. panta 3. punktu⁶⁴.

58 Šajā sakarā es atgādinu ģenerālvokāta K. Rēmera [K. Roemer] viedos vārdus, kurš secinājumos lietā Komisija/Francija (7/71, EU:C:1971:107, 1035. lpp.) pārliecināti apgalvoja, ka pārkāpuma konstatēšanas procedūrā “nav runas ne par vainu, ne par morāli, bet tikai par tiesiskās situācijas precizējumu”.

59 Kritika par LESD 260. panta 3. punkta ierobežojošu interpretāciju attiecas tieši uz šo punktu. Skat., piemēram, Materne, T., *La procédure en manquement d'État*, Larcier, Brisele, 2012, 43. lpp., un Van der Jeught, St., “L'action en manquement “renforcée”: sanctions pécuniaires en cas de non-transposition des directives européennes”, *Journal de droit européen*, 2011, 68.–70. lpp., it īpaši 69. lpp.

60 Šajā nozīmē skat. arī Maśnicki, J., “Postępowanie z tytułu braku notyfikacji środków implementujących dyrektywy w świetle opinii rzecznika generalnego w sprawie C-320/13”, *Europejski Przegląd Sądowy*, 4. sēj., 2015, 16.–23. lpp., it īpaši 20. lpp.

61 Šādai konstatācijai būtu jānodrošina izvairīšanās no situācijas, ka dalībvalsts izpilda paziņošanas pienākumu, paziņojot par valsts pasākumiem, kam nav saistības ar direktīvas tiesību normām. Šajā nozīmē skat. arī Van Rijn, Th., minēts iepriekš, 585. lpp.

62 Skat. Komisijas prasības pieteikuma 85. punktu.

63 Skat. spriedumus, 2005. gada 12. jūlijs, Komisija/Francija (C-304/02, EU:C:2005:444, 31. punkts); 2006. gada 18. jūlijs, Komisija/Itālija (C-119/04, EU:C:2006:489, 33. punkts); 2013. gada 17. oktobris, Komisija/Belģija (C-533/11, EU:C:2013:659, 64. un 74. punkts).

64 Šajā nozīmē skat. arī ģenerālvokāta M. Vatelē secinājumus lietā Komisija/Polija, (C-320/13, EU:C:2014:2441, 63. punkts).

87. Tiesas sēdē Komisija norādīja Tiesai, ka transponēšanas pasākumu trūkumi vēl pastāv tikai Briseles galvaspilsētas reģionam un attiecas tikai uz atsevišķām tiesību normām, proti, definīcijām, kas minētas Direktīvas 2014/61 2. panta 7.⁶⁵, 8.⁶⁶, 9.⁶⁷ un 11.⁶⁸ punktā, 4. panta 5. punktā⁶⁹ un 8. pantā⁷⁰. Ņemot vērā šo progresu, Komisija nolēma samazināt smaguma reizinātāju līdz “1” un lūdz Tiesu piespriest Beļģijas Karalistei kavējuma naudu 6071,04 EUR dienā.

88. Beļģijas Karaliste neapstrīd tai pārņemtos transponēšanas pasākumu trūkumus.

89. Turklāt Beļģijas Karaliste ir paziņojusi Komisijai jau īstenotos transponēšanas pasākumus. Tomēr Komisija uzskata, ka šī valdība “nav izpildījusi savu pienākumu paziņot Direktīvas 2014/61 transponēšanas pasākumus”.

90. Pamatojoties uz manis tikko izklāstītajiem kritērijiem un tā kā šī dalībvalsts ir pakāpeniski paziņojusi Komisijai transponēšanas pasākumus, nevar uzskatīt, ka Beļģijas Karaliste nav izpildījusi savu paziņošanas pienākumu.

91. Tāpēc Komisijas prasība par LESD 260. panta 3. punktu nav apmierināma.

4. Par finansiālām sankcijām

92. Komisija lūdz Tiesu piespriest Beļģijas Karalistei samaksāt kavējuma naudu 6071,04 EUR dienā.

93. Lai arī es nesaskatu vajadzību paust savu viedokli par precīzu kavējuma naudas dienā aprēķinu šīs lietas ietvaros, jo uzskatu, ka LESD 260. panta 3. punkts šajā lietā nav piemērojams, tomēr vēlos izteikt divas īsas vispārīgas piezīmes par finansiālām sankcijām gadījumā, ja Tiesa nonāktu pie secinājuma, ka LESD 260. panta 3. punkts šajā lietā ir piemērojams.

94. Finansiālu sankciju mērķis ir likt dalībvalstij ievērot Savienības tiesības un novērst turpmākus pārkāpumus⁷¹. Šiem sodiem nav pamācošs, bet gan pragmatisks raksturs.

95. Vispirms jānorāda, ka *vispārīgi*⁷² LESD 260. panta 2. punkta ietvaros izstrādātie principi attiecas arī uz LESD 260. panta 3. punktu⁷³. Šajā sakarā manas divas piezīmes ir šādas.

65 “Ēkas iekšējā fiziskā infrastruktūra”.

66 “Ātrdarbīgiem sakariem gatava ēkas iekšējā fiziskā infrastruktūra”.

67 “Kapitālās renovācijas darbi”.

68 “Piekļuves punkts”.

69 Kurā paredzēts, ka dalībvalstis nosaka prasību, ka tīklu operatori izpilda pamatotos pieprasījumus veikt to fiziskās infrastruktūras konkrētu elementu apsekojumus uz vietas.

70 Kurā paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, ka visas jaunceltnes un celtnes, kurās notiek kapitālās renovācijas darbi, aprīko ar ātrdarbīgiem sakariem gatavu ēkas iekšējo fizisko infrastruktūru un ar piekļuves punktu.

71 Skatīt arī Sikora, A., *Sankcje finansowe w razie niewykonania wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, Wolters Kluwer, Varšava, 2011., 91. lpp.

72 Kā es izklāstīšu turpmāk, viens no izņēmumiem var attiekties uz šo lietu.

73 Šajā nozīmē skat. arī Peers, S., “Sanctions for Infringement of EU Law after the Treaty of Lisbon”, *European Law Review*, 18. sēj., 2012, 33.–64. lpp., it īpaši 45. lpp.

96. Pirmkārt, tā kā LESD 260. panta 3. punkta mērķis – tāpat kā LESD 260. panta 2. punkta mērķis – ir sodīt par Tiesas sprieduma neizpildi, Komisija var piemērot vienādu finansiālu sankciju aprēķināšanas metodi abu šo punktu ietvaros⁷⁴. Katrā ziņā Tiesai nav saistoši Komisijas priekšlikumi ne attiecībā uz soda piespriešanu⁷⁵, ne attiecībā uz tā aprēķināšanas metodi⁷⁶.

97. Otrkārt, rodas jautājums, vai Tiesas judikatūru par LESD 260. panta 2. punktu, kas attiecas uz jautājumu par to, vai Tiesa var piespriest finansiālu sankciju, ko Komisija nav pieprasījusi, var attiecināt arī uz LESD 260. panta 3. punktu⁷⁷.

98. Es uzskatu, ka nevar.

99. Atšķirībā no LESD 260. panta 2. punkta LESD 260. panta 3. punkts ietver svarīgu papildinājumu – šajā otrajā minētajā tiesību normā ir precizēts, ka Komisija var uzlikt dalībvalstij finansiālu sankciju, “nepārsniedzot Komisijas noteikto summu”⁷⁸. Neskatoties uz to, ka LESD 260. panta 3. punktā ir minēta nevis piespriežamās finansiālās sankcijas izvēle, bet tikai tās summa⁷⁹, šis formulējums ietekmē finansiālas sankcijas izvēli. Uzskatāms paskaidrojums – Komisija lūdz piespriest kavējuma naudu 6071,04 EUR dienā. Ja Tiesa nolemtu papildus kavējuma naudai par dienu piespriest arī naudas sodu, kā to izdarīt, “nepārsniedzot Komisijas noteikto summu”? Samazinot apmēru kavējuma naudai par dienu? Tā kā runa ir par kavējuma naudu *par dienu*, kuras galīgā summa, ko maksās dalībvalsts, ir atkarīga no pārkāpuma (turpināšanās) ilguma, skaitot no (pēc) dienas, ko Tiesa noteiks savā spriedumā, – kāda ir šīs summas maksimālā robeža? To nav iespējams noteikt.

100. Tādēļ es vārdu salikumu “nepārsniedzot Komisijas noteikto summu” saprotu tā, ka ar LESD 260. panta 3. punktu Tiesai ir piešķirtas pilnvaras finansiālu sankciju jomā, nosakot vispārīgu aizliegumu piemērot smagāku sodu⁸⁰.

V. Par tiesāšanās izdevumiem

101. Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 3. punktam, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši. Tā kā Komisijai un Beļģijas Karalistei spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs attiecībā uz vienu pamatu, jānolemj, ka tās savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

102. Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 140. panta 1. punktu Vācijas, Igaunijas, Īrijas, Spānijas, Francijas, Itālijas, Lietuvas, Ungārijas, Austrijas un Rumānijas valdības sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

74 Šajā nozīmē skat. arī ģenerāladvokāta M. Vatelē secinājumus lietā Komisija/Polija (C-320/13, EU:C:2014:2441, 146. un nākamie punkti) un ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus lietā Komisija/Spānija (LESD 260. panta 3. punkts – Kredītlīgumi saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu) (C-569/17, EU:C:2019:271, 73. punkts).

75 Tiesai katrā lietā ir jāizvērtē piespriežamās finansiālās sankcijas, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus: skat. spriedumu, 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija (C-610/10, EU:C:2012:781, 115. punkts).

76 Komisijas priekšlikumi nav saistoši Tiesai, un tie ir izmantojami tikai kā noderīgas atsauces pamats. Tāpat arī pamatnostādnes, kas iekļautas Komisijas paziņojumos, nav saistošas Tiesai, bet tās palīdz nodrošināt Komisijas rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību; skat. spriedumu, 2013. gada 30. maijs, Komisija/Zviedrija (C-270/11, EU:C:2013:339, 41. punkts).

77 Ir labi zināms, ka Tiesa ir nospriedusi, ka finansiāla rakstura sankcijas piemērošanas iespēja un jautājums, kura sankcija ir vislabāk piemērojama atsevišķā gadījuma apstākļiem, ir izlemjams, ņemot vērā Tiesas izdarītos secinājumus spriedumā, kas pieņemams saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu, un līdz ar to nav saistīts ar politisko sfēru; skat. spriedumu, 2005. gada 12. jūlijs, Komisija/Francija (C-304/02, EU:C:2005:444, 90. un 91. punkts.)

78 Mans izcēlums.

79 Skat. ģenerāladvokāta J. Tančeva secinājumus lietā Komisija/Spānija (LESD 260. panta 3. punkts – Kredītlīgumi saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu) (C-569/17, EU:C:2019:271, 77. punkts).

80 Šajā nozīmē skat. arī Prete, L., minēts iepriekš, 282. lpp., un Póltorak, N., no: D. Kornobis-Romanowska, J. Łacny, W. Andrzej (red.), *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz*, III sēj., Wolters Kluwer, Varšava, 2012, 223.–358. pants, 260.7. punkts.

VI. Secinājumi

103. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai nolemt šādi:

- 1) Nepieņemot noteiktajā termiņā vajadzīgos administratīvos un normatīvos aktus, lai izpildītu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/61/ES (2014. gada 15. maijs) par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai, vai katrā ziņā nepaziņojot šos tiesību aktus Komisijai, Beļģijas Karaliste nav izpildījusi šīs direktīvas 13. pantā paredzētos pienākumus.
- 2) Pārējā daļā prasību noraidīt.
- 3) Komisija un Beļģijas Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.
- 4) Vācijas, Igaunijas, Īrijas, Spānijas, Francijas, Itālijas, Lietuvas, Ungārijas, Austrijas un Rumānijas valdības sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.